

До:

Сотир Цацаров

Главен прокурор на РБългария
бул. "Ал. Стамболийски" №18
1061 София var@prb.bg

Копие до:

Нено Димов,

Министър на околната среда и водите
бул. "Мария Луиза" 22
1000 София

СИГНАЛ

От: Сдружение „Балканка“, БУЛСТАТ 176566443, седалище: гр.

Адрес за кореспонденция:

Относно: извършено престъпление по чл.278в от НК и евентуално
такова по чл. 352 от НК

УВАЖАЕМИ г-н Цацаров,

Обръщаме се към Вас с искане да извършите проверка относно много сериозно отравяне на река Струма.

Фактическа обстановка и правни изводи:

1. На 04.01.2012г. Министерството на околната среда и водите (МОСВ) е издало Разрешително за водовземане от повърхностен воден обект №01440017 на фирма „Пауър Туенти Туенти“ ООД, ЕИК 201575988, необходимо за изграждане и експлоатация на ВЕЦ „Пчелина“ под едноименния язовир. Същото е издадено като продължение на предишно такова за същата ВЕЦ¹.
2. Като следствие на експлоатацията на въпросната ВЕЦ, през месец юни 2016г. беше нанесено непоправимо увреждане на околната среда, вследствие на ударно източване на язовир Пчелина и последвало пресушаване на реката под него. Това бе съпроводено с измиране на голямо количество риба в язовира и реката, промяна в цвета на водата и остра миризма на сероводород на изпусканията в р . Струма води. Причината е, че като следствие на функционирането на новата ВЕЦ Пчелина, същата взема вода от дъното на едноименния язовир. Язовирът пък дълги години през социализма е улавял отровите, изпускани от предприятията в Перник и Радомир и на практика служи за хвостохранилище. До построяването на ВЕЦ, от язовира са се изпускали води само от най-горния повърхностен воден слой, преливащи през преливника. На новата ВЕЦ обаче е разрешено да използва големи обеми и се нуждае от напор, като водочерпи от придънните отровни утайки. Местните хора и риболовците реагираха бурно на изтравянето на реката и източването на язовира, но към момента все още няма адекватна реакция на компетентните органи .

¹ Приложение 1 <https://dams.reki.bg/uploads/0492-dam/0492-dam/razreshitelno.pdf>

3. През м. ноември 2016г. екип от Националния Природонаучен музей – БАН, съвместно с експерти от други институти на академията и факултети на СУ изготвиха доклад за състоянието на река Струма² под язовир Пчелина и описваха въздействието от изпускането на придънните отровни води чрез новата ВЕЦ.
4. Впоследствие МОСВ изменя служебно разрешителното за водовземане, като намалява лимита на използваната вода, а в Плана за Управление на Речния Басейн /ПУРБ/ Западнобеломорски район са въведени мерки за някакво аериране на водата под ВЕЦ, които са напълно безсмислени, защото дори да аерираш отровна вода, няма да я направиш по-малко отровна. Две години след влизането в сила на ПУРБ 2016-2021 на ЗБР, мерките не са изпълнени така или иначе.
5. Уважаеми прокурори, в приложения доклад на БАН² се съдържат достатъчно констатации, водещи до извода за настъпило трайно увреждане на екосистеми и местообитания на река Струма и край нея, които попадат в **Защитена Зона Земен BG0001012** по директивата за местообитанията. Доколкото за установяване на увреждането и на противообщественото деяние по чл.278в от НК (евентуално чл.352 НК) са необходими специални знания, то може да се приеме, че в случая приложеният независим доклад на БАН има всички белези и характеристики на експертиза, извършена от хабилитирани лица. Видно от същия, налице е конкретна, доказана, описана и документирана причинно-следствена връзка между експлоатацията на ВЕЦ на яз. Пчелина и увреждането на защитената зона Земен по поречието на Струма. Смятаме, че така изготвеният доклад може да послужи за достатъчно доказателство относно установяване на относимите факти.
6. Изводите на доклада недвусмислено доказават, че в следствие на действието на ВЕЦ Пчелина реката под язовира, протичаща изцяло на територията на защитена зона Земен е трайно увредена/отровена и така противозаконно са унищожени и повредени местообитания и видове, предмет на опазване в защитена зона Земен. Така, служители на МОСВ и РИОСВ, допускайки функционирането на ВЕЦ Пчелина от обективна и субективна страна са осъществили състава на престъплението по чл. 278в, ал.1 във връзка с чл. 26, ал.1 от НК (евентуално чл.352 НК).
7. Изводите на доклада се потвърждават и от писмо от Басейнова дирекция Благоевград³, което потвърждава, че състоянието на реката Струма под язовир Пчелина (изразяващо се в отравяне⁴) е такова, като следствие от дейността на едноименната ВЕЦ.
8. От обективна страна, поради разрешаване на експлоатацията на ВЕЦ, изразяващо се в издаване на разрешение за водовземане/ползване, съгласуването ѝ от РИОСВ със становище, че не са необходими ОВОС/ОСВ и пускането на централта в експлоатация, противозаконно е увредена защитена зона от екологична мрежа "Натура 2000", **защитена зона "Земен" BG0001012**, обявена с цел на опазване площта и естественото състояние на природните местообитания и местообитания на видове и техните популации, в частност речните екосистеми и описаните по-долу местообитания.
9. От субективна страна е налице пряк умисъл в поведението на виновните лица, като същите са целели настъпилите общественоопасни последици. Те са съзнавали, че чрез функционирането на въпросната централа ще се увреди защитена зона, намираща се в екологична мрежа "Натура 2000", защитена зона "Земен" и описаните по-долу местообитания, както и че ще се замърсяват водите. Това им е било известно от постъпили доклади от Сдружение "Балканка" на 07.07.2016 и на 05.10.2016, както и на доклад на БАН от ноември 2016, от медийни репортажи и от оплаквания на местни жители. От този момент настъпва, до настоящия ден, не може да се смята, че престъплението е извършено по непредпазливост, доколкото увреждането е било вече многократно констатирано, без да се предприемат каквито и да било мерки по

² Приложение 2 <https://dams.reki.bg/uploads/0492-dam/0492-dam/Pchelina-Struma%20FINAL.pdf>

³ Приложение 3 <https://dams.reki.bg/uploads/0492-dam/2016-10-05/Pismo%20VEC%20Pchelina.pdf>

⁴ Приложение 4 <https://dams.reki.bg/uploads/0492-dam/2016-10-05/VEC%20Pchelina.pdf>

преустановяване на противозаконното деяние. Мярката, изразяваща се в намаление на лимита на ползваната вода от язовира, спасява само обема вода в него, но по никакъв начин не намалява отровите, които се изхвърлят в реката под него от процесния ВЕЦ, и отровите продължават да си текат най-спокойно и до момента.

10. За престъплението по чл. 278в, ал.1 от НК се предвижда наказание лишаване от свобода до 3 години или пробация, както и глоба от 2000 до 10000 лева. Въпреки тези ниски наказания, е редно същото да бъде наложено с цялата строгост с оглед на огромното въздействие от работата на централата. Доколкото не се касае за маловажен случай, а за сериозно увреждане на околната среда и здравето на хората на околните на р. Струма селища, които са принудени да дишат тежките токсични и увреждащи здравето им миризми и изпарения, смятаме че в настоящия случай е неприложима разпоредбата на чл. 78 А, ал.1 от НК.
11. За ВЕЦ Пчелина има издадени две решения по ОВОС. Първоначално е издадено Решение NoCO -59-ПР/2005 на РИОСВ София за преценка необходимостта от ОВОС, с което е решено да не се извършва ОВОС. При смяна на възложителя Индустиалконтрол ООД е издадено уведомително писмо изх. No 26- 00- 1324- /1/ от 07.11.2011г. на РИОСВ Перник, с което е уведомен новият възложител, че Решение NoCO -59-ПР/2005 на директора на РИОСВ София е в сила за новия възложител/инвеститор Пауър Туенти Туенти ООД.
12. За най-отговорни намираме РИОСВ Перник и РИОСВ София, заради преценката за липса на вероятност от отрицателно въздействие, вследствие на което РИОСВ са решили, че не е необходима ОВОС/ОСВ, а пълното унищожение на живота в река Струма под ВЕЦ-а и респективно - на предмета за опазване в 33 Земен, е доказан факт в доклада на НПМ БАН. Не по-малко отговорни са и от МОСВ, които са издали разрешителното за водовземане от язовир Пчелина, при положение че много добре знаят какви са утайките в язовира. И не на последно място, разбира се, отговорност носи и Басейнова Дирекция Западно Беломорски Район, която неминуемо трябва да е издала положително становище за допустимост на процесния ВЕЦ в рамките на процедурата по ЗООС, а така също и на разрешително за ползване на повърхностен воден обект за заустване на отработените отровни води в река Струма.
13. Съществено обстоятелство е и фактът, че въпреки многобройните ни настоявания (жалби, сигнали, писма), до ден днешен административният орган в лицето на МОСВ не е предприел никакви мерки от принудително –преустановителен характер, така че да се спре продължаващото увреждане на околната среда и да се защитят местните хора. Това също навежда извод за пряк умисъл. Въпреки че защитена зона „Земен“ е един изключителен пример как, защитавайки определени местообитания чрез мрежата Natura 2000, се защитават и интересите на местните собственици на земи, чрез активното си бездействие МОСВ унищожава не само природата, но и поминъка на хората, защото водите под язовира не стават нито за напояване, нито за водопой на дивите и питомните животни. Въпреки създадените сериозни рискове за здравето на хората и околната среда и въпреки очевидната спешна нужда да бъде прекратено изпускането на отрови чрез преустановяване дейността по осъществяване на водовземането за въпросната МВЕЦ, МОСВ така и не наложи превантивни мерки от преустановителен характер по чл. 122 ЗБР и чл. 158 ЗООС, каквито правомощия има. МОСВ също така не намери за целесъобразно в рамките на своята компетентност да наложи заповед на основание чл. 19, ал. 1 от ЗБР с цел съхраняване, превантивна защита и предотвратяване на опасността от увреждане и/или унищожаване на територията на защитена зона „Земен“ по Директива за местообитанията, определена по реда на чл. 6, ал. 1, т. 1 и т. 2 ЗБР (Защитена зона по Директива за местообитанията), включена в одобрения с Решение № 122 на Министерския съвет от 02.03.2007 г. (ДВ, бр. 21 от 2007 г.) списък от защитени зони по чл. 10, ал. 4 ЗБР, доколкото същата няма Заповед за обявяване. Но и това дори не беше сторено.
14. За река Струма от язовир Пчелина до вливането на река Треклянска, с код на водното тяло BG4ST900R012 е определено незадоволително състояние, попада в защитена зона от мрежата Natura 2000 - 33 Земен BG0001012, определена за опазване на природни местообитания и дивата флора и фауна по чл.6, ал.1, т. 1 и 2 от Закон за биологичното разнообразие и в съответствие с директивата за хабитатите (ДИРЕКТИВА на

Съвета 92/43/ЕИО) с природни местообитания 91E0*, 92A0, 643, 3260 и 3150, Бисерната мида (*Unio crassus*) (Включена в червения списък на IUCN като застрашен вид. Строго защитена е от Директива 92/43/ЕИО, включен и в Приложения II и III на Закона за биологичното разнообразие. Балкански щипок (*Sabanejewia balcanica*): Включен в Червената книга на Р България като „уязвим“ вид. Директива 92/43/ЕИО и Закона за биологичното разнообразие, опазват местообитанията на вида, които се обявяват за защитени зони. Горчивка (*Rhodeus sericeus amarus*): Директива 92/43/ЕИО предвижда да обявяване на специални защитени зони за опазване на местообитанията ѝ. Видът е защитен и от Бернската конвенция. Струмски щипок (*Cobitis strumicae*): В стандартния натура формуляр видът е оценен като част от комплекса видове *Cobitis taenia* (обикновен щипок), попадащ в Приложение 2 на Директивата за хабитатите 92/43/ЕИО и в приложение 3 на Бернската конвенция. Последвалите проучвания отделят вида *Cobitis strumicae* в самостоятелен вид, ендемичен за водосбора на река Струма, което допълнително определя консервационната значимост на местообитанията на вида. Струмска черна мряна (*Barbus strumicae*): В стандартния натура формуляр видът е оценен като част от комплекса видове Маришка мряна (*Barbus cyclolepis*), включен и в Приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие. Последвалите проучвания отделят вида *Barbus strumicae* в самостоятелен вид, ендемичен за поречието на реките от западно - егейския водосбор, което допълнително определя консервационната значимост на местообитанието. Струмски гулеш *Varbatula bureschi* (Drensky, 1928): Включен в Червената книга на Р България като „уязвим“ вид. Ендемичен за водосбора на река Струма, което допълнително определя консервационната значимост на естествените местообитания на вида. Речна (балканска) пъстърва (*Salmo trutta*).

Искане:

УВАЖАЕМИ г-н Цацаров,

Моля да предприемете мерки за защита на държавния и обществен интерес, да установите виновните лица и на същите да им бъдат повдигнати съответните обвинения. Надявам се проверката Ви да обхване и реда и начина на издаване на разрешително за водовземане, на разрешителното за ползване на повърхностен воден обект, становищата за допустимост на БДЗБР и решенията на РИОСВ за оценка на въздействието върху околната среда и на степента на въздействие върху ЗЗ Земен, както и да проверите за нарушения, извършени от длъжностни лица.

Предварително благодаря за разбирането и съдействието.

Дата 14.12.2018г.

Представяващ, член на УС:.....
/ Димитър Куманов /